

MIEJSKI RECYCLING.

Wykorzystanie obszarów przemysłowych na funkcje czasu wolnego

dr Marta Derek

Katedra Geografii Turyzmu i Rekreacji
Wydział Geografii i Studiów Regionalnych
Uniwersytet Warszawski

 TurystykanaUW

1950

1950

<https://www.miastraf.pl/asset/5>

ŁÓDŹ
OGÓLNY
MIASTOGRAF

d. Zakłady Przemysłu Dziewiarskiego
ul. Wólczańska, ŁÓDŹ

Badania prowadzone w latach 2012-2015

„Miejski recycling.

**Wykorzystanie obszarów przemysłowych
na funkcje czasu wolnego w polskich miastach”**

(grant finansowany przez Narodowe Centrum Nauki

nr DEC-2011/03/B/HS4/03878)

Tereny poprzemysłowe w miastach istnieją odkąd istnieje przemysł fabryczny

- Nieregularność rozwoju działalności przemysłowej związana z cyklami koniunkturalnymi:
 - kryzys → zamykanie zakładów, koncentracja produkcji → nieczynne obiekty poprzemysłowe → adaptacja na inne cele / rozbiórka / wykorzystanie pod nową zabudową

była zawsze **procesem powszechnym**

- Kraje o gospodarce rynkowej → relokacja produkcji przemysłowej z centrum miasta na obrzeża (wykorzystanie terenów pofabrycznych)
- Problem: przełom lat 1970. i 1980. (w Polsce: 1990.) → gwałtowna dezindustrializacja i wzrost terenów poprzemysłowych na skalę przekraczającą możliwości ich szybkiego zagospodarowania → **restrukturyzacja zdegradowanych terenów poprzemysłowych jako problem polityki miejskiej i regionalnej**

Przestrzenie czasu wolnego w miastach

- Zwiększają atrakcyjność miasta dla inwestorów

MIASTO 2018 ZARZĄDZANIE MIASTEM

14-15 czerwca 2018

Turystyka na UW

Opublikowane przez: Marta Derek [?]

Polubiono stronę · 16 czerwca 2018 · Edytowany ·

O znaczeniu sfery czasu wolnego dla miasta mówiono już w panelu dotyczącym przedsiębiorczości i innowacyjności miast. Jak zaznaczyła Prezydent Zabrza Małgorzata Mańka-Szulik "inwestorzy nie pytają, CZY macie filharmonię, ale co w niej grają". Grzegorz Wolff z Biura Rozwoju Gospodarczego Warszawy (nie zmieścił się na zdjęciu): inwestor "wrzuca to sobie w Excela [oferty inwestycyjne], ale to, co się naprawdę liczy, to jakość życia". — z: Małgorzata Mańka-Szulik

Oznacz zdjęcie...

Dodaj lokali...

Edytuj

Lubię to! Komentarz Udostępnij

Comment as Turystyka na...

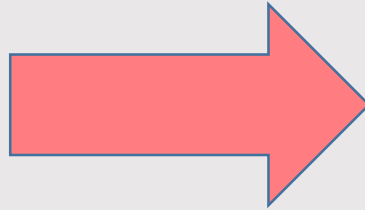
Przestrzenie czasu wolnego w miastach

- Zwiększają atrakcyjność miasta dla inwestorów
- Zwiększają atrakcyjność miasta dla turystów

Zmiana paradygmatu turystycznego

Turystyka „3S”

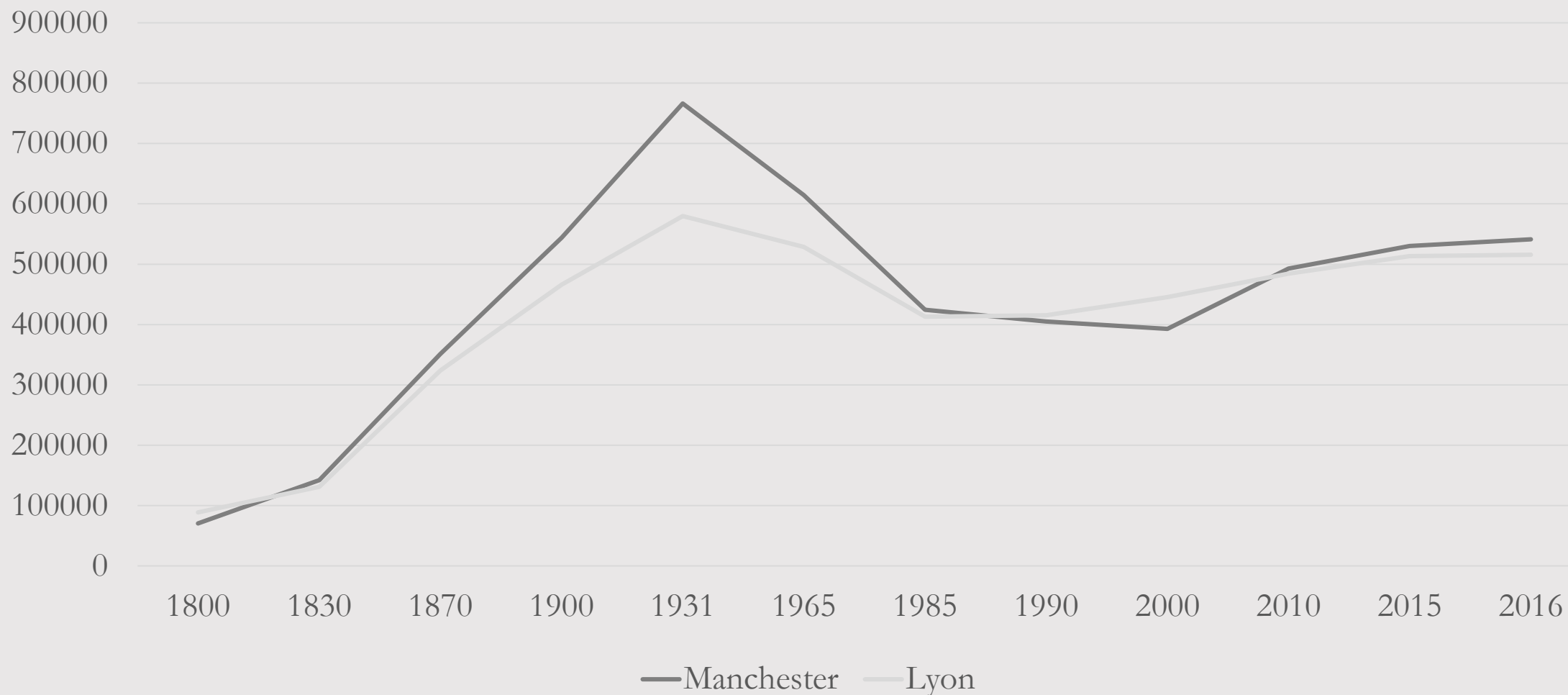
- *Sun* (słońce)
- *Sea* (morze)
- *Sand* (piasek)

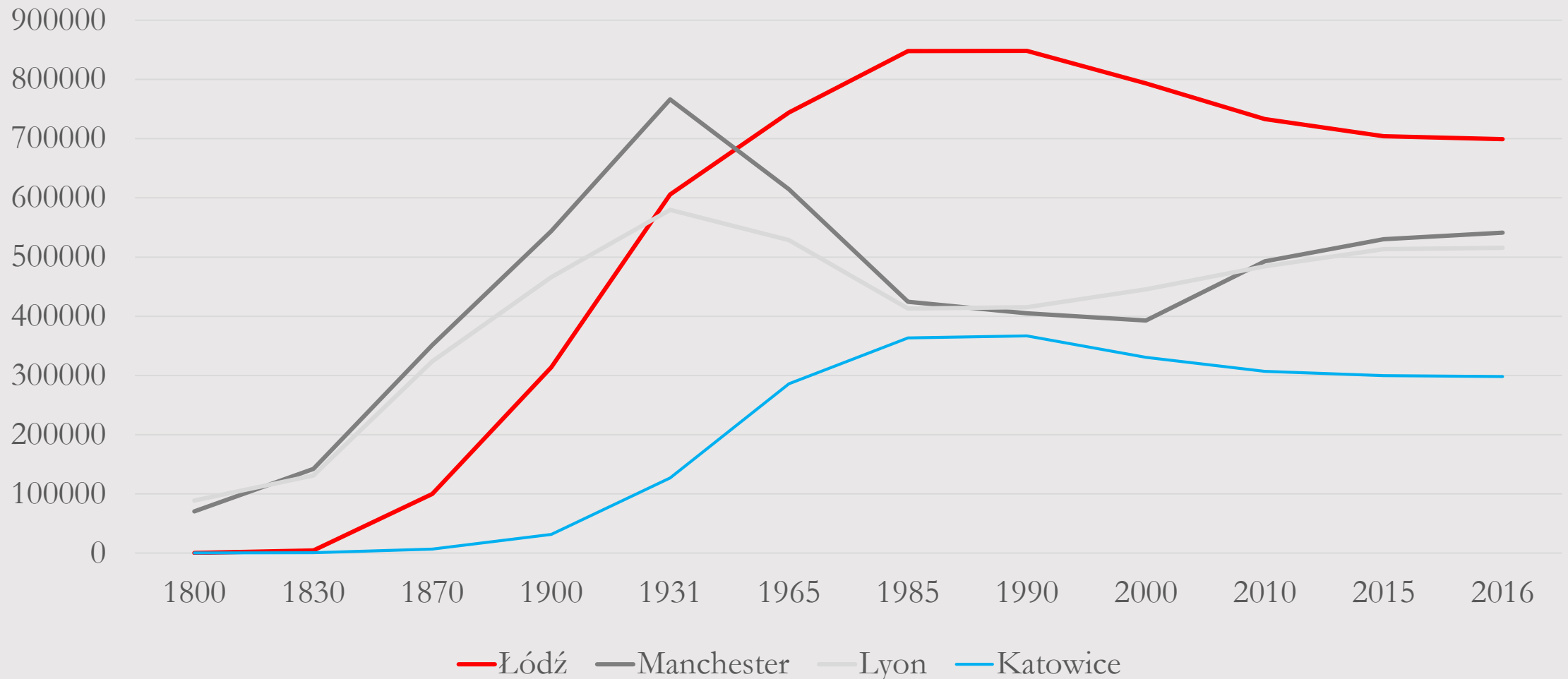
Turystyka „3E”

- *Entertainment* (rozrywka)
- *Excitement* (podekscytowanie)
- *Education* (edukacja)

Zmiany w liczbie mieszkańców w Łodzi i Katowicach w porównaniu z Lyonem i Manchesterem

Zmiany w liczbie mieszkańców w Łodzi i Katowicach w porównaniu z Lyonem i Manchesterem

Muzeum Nauki i Przemysłu w Manchesterze (otwarte w 1983 roku)

What's On ▶ What's On News ▶ Tourism

Manchester overtakes Edinburgh as most popular UK tourist destination outside of London

There have been more more inbound visitors to the city than any other outside of London so far this year.

2019: Manchester drugim najczęściej odwiedzanym miastem w Wielkiej Brytanii (po Londynie)

Przestrzenie czasu wolnego w miastach

- Zwiększają atrakcyjność miasta dla inwestorów
- Zwiększają atrakcyjność miasta dla turystów
- Zwiększają atrakcyjność miasta dla mieszkańców
 - poprawa jakości życia w mieście
 - rozwój kapitału społecznego (miejsca spotkań, interakcji społecznych, itp.)

MIASTO PRZEMYSŁOWE

MIASTO POPRZEMYSŁOWE

Zmiana potrzeb, zmiana wartości, zmiana stylu życia...

Modele architektoniczne na przestrzeni wieków

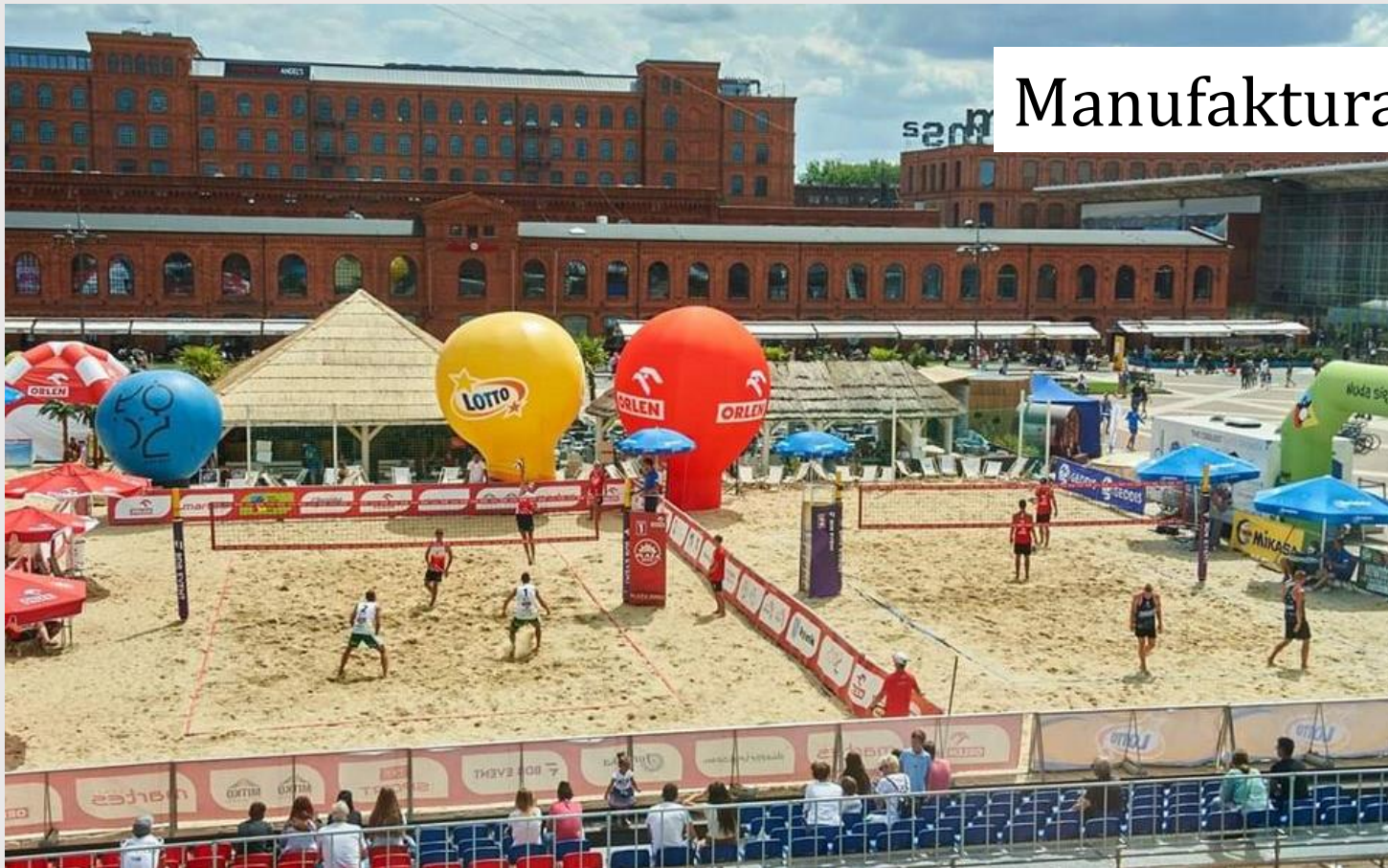
(model=funkcja+symbolika); Jałowiecki 2005

Dominujące modele okresu

Przedprzemysłowego	Przemysłowego	Poprzemysłowego
Kościół	Fabryka	Centrum handlowe
Rynek	Dworzec kolejowy	Park przemysłowy
Ratusz	Blok mieszkalny	Disneyland
Zamek	Wieżowiec	

Zalety wykorzystywania przestrzeni przemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność

Manufaktura, Łódź

Zalety wykorzystywania przestrzeni poprzemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność

to jest taka komercyjna interpretacja dziedzictwa przemysłowego, nie do końca zgodna z jego rzeczywistym wizerunkiem, ale być może nie mogło być inaczej. Może jest to taka cena, którą trzeba było zapłacić

dr hab. inż. Bartosz Walczak, urbanista, były konserwator zabytków w Łodzi

Zalety wykorzystywania przestrzeni przemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność
- Tożsamość, identyfikacja z miejscem; „to jest moje”

OFF Piotrkowska, Łódź

Zalety wykorzystywania przestrzeni przemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność
- Tożsamość, identyfikacja z miejscem; „to jest moje”

*to nie jest wypolerowane lustro, jak w centrum handlowym, tylko to jest takie, takie **trochę ciężkie, szorstkie, trochę brudne, ale takie łódzkie**, tak, ta fabryka, to miejsce, a tę rewitalizację to nie zawsze tworzą odnowione budynki, a raczej częściej te funkcje, które tam wchodzi i ludzie*

przedstawiciel OFF Piotrkowska (Łódź)

„nie czujesz się jak w Disneylandzie, jesteś w mieście gdzie ludzie żyją; to nie wydaje się sztuczne, jak gdyby było stworzone specjalnie dla ciebie” (turysta; Maitland 2009)

Zalety wykorzystywania przestrzeni przemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność
- Tożsamość, identyfikacja z miejscem; „to jest moje”
- Zachowanie dziedzictwa

O Muzeum Fabryki w Manufakturze (Łódź):

w Łodzi było bardzo silne takie środowisko osób, które chciały w jakiś sposób zachować pamięć o tym miejscu, potrzebowały po prostu, inaczej byłby bardzo duży opór społeczny przeciwko tej inwestycji (...). No więc inwestor musiał przekonać, że jego pomysł nie polega na budowie hipermarketu w centrum miasta, tylko na stworzeniu naprawdę wyjątkowego, wielofunkcyjnego miejsca, w którym oczywiście handel spełnia bardzo ważną rolę, ale nie jedyną

dyrektor Muzeum Fabryki

Zalety wykorzystywania przestrzeni przemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność
- Tożsamość, identyfikacja
- Zachowanie dziedzictwa

Powstanie stowarzyszenia „Ludzie Fabryki” zrzeszającego byłych pracowników Zakładów Przemysłu Bawełnianego „Poltex”

Muzeum Fabryki w Manufakturze (Łódź)

Zalety wykorzystywania przestrzeni przemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność
- Tożsamość, identyfikacja z miejscem; „to jest moje”
- Zachowanie dziedzictwa
- Stosunkowo łatwa adaptacja do nowych funkcji

Zalety wykorzystywania przestrzeni przemysłowych dla funkcji czasu wolnego

- Oryginalność
- Tożsamość, identyfikacja z miejscem; „to jest moje”
- Zachowanie dziedzictwa
- Stosunkowo łatwa adaptacja do nowych funkcji

„Typowa łódzka fabryka jest budynkiem wielokondygnacyjnym, o głębokości planu około 17 do 19 metrów, (...) mniej więcej przy takiej głębokości budynku praktycznie na każdą funkcję, może z wyjątkiem hali sportowej i basenu, pływalni, da się taki obiekt adaptować, czyli jakby potencjalnie przez ten otwarty plan wielkie hale produkcyjne - dość wdzięczny materiał dla architekta do adaptacji. Centralna lokalizacja, czyli to co było bolączką w okresie przemysłu, czyli utrudniony dojazd równocześnie sprawia że jest to dzisiaj w centrum, czyli tam, gdzie zwykle jakieś takie istotne atrakcyjne funkcje są lokalizowane.”

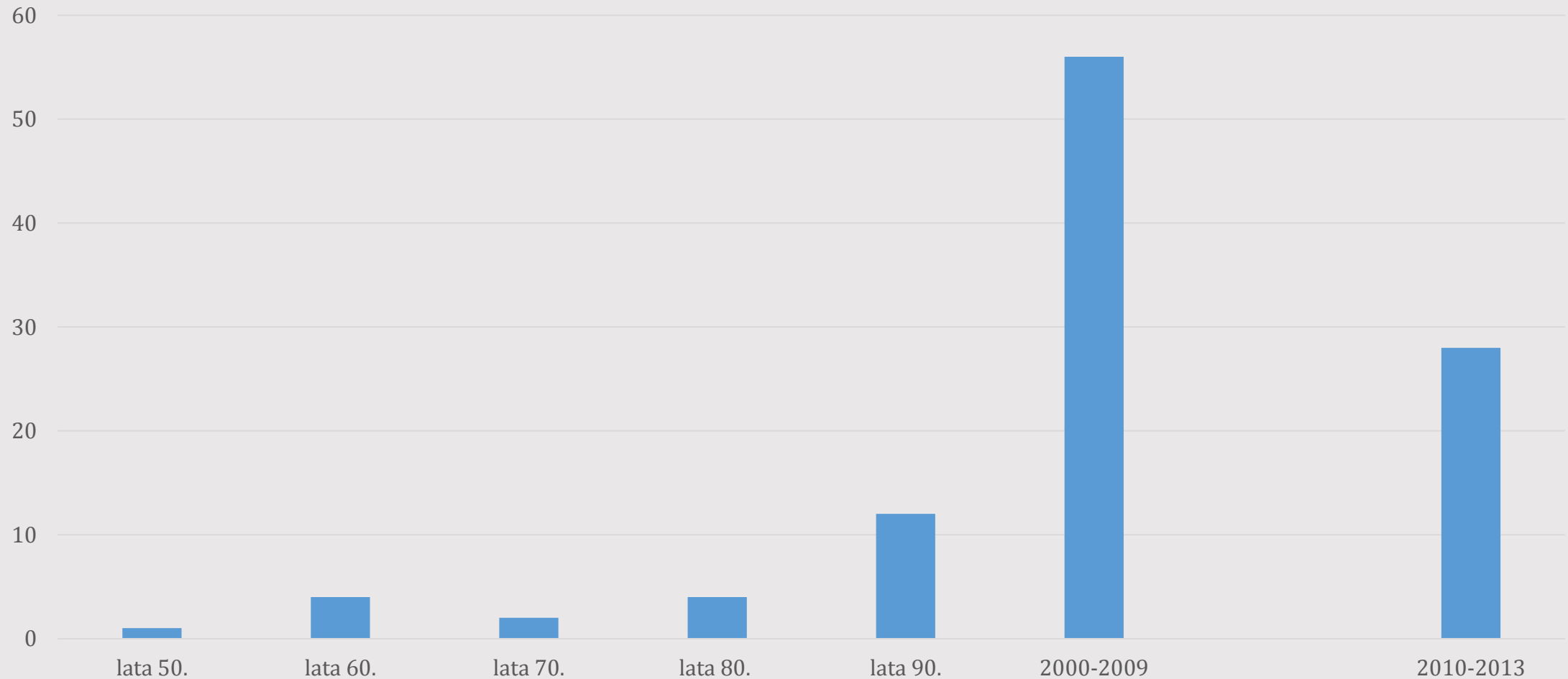
Badania w polskich miastach – założenia

- Etap 1. Inwentaryzacja obszarów przemysłowych przekształconych (w całości lub we fragmentach) w kierunku funkcji czasu wolnego na terenie dużych miast w Polsce (39 miast powyżej 100 tys. mieszkańców)
- Etap 2. Badania terenowe: w wybranych 3 miastach

Badania w polskich miastach – założenia

- Etap 1. Inwentaryzacja obszarów przemysłowych przekształconych (w całości lub we fragmentach) w kierunku funkcji czasu wolnego na terenie dużych miast w Polsce (39 miast powyżej 100 tys. mieszkańców)

Rok zainicjowania aktywności związanej z czasem wolnym w obiekcie przemysłowym (n=107)

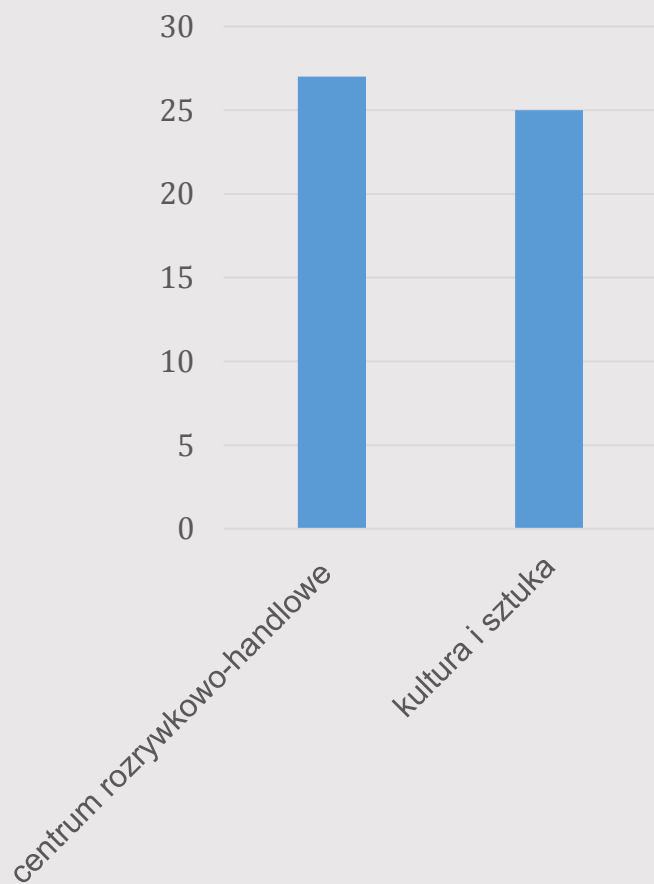

Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

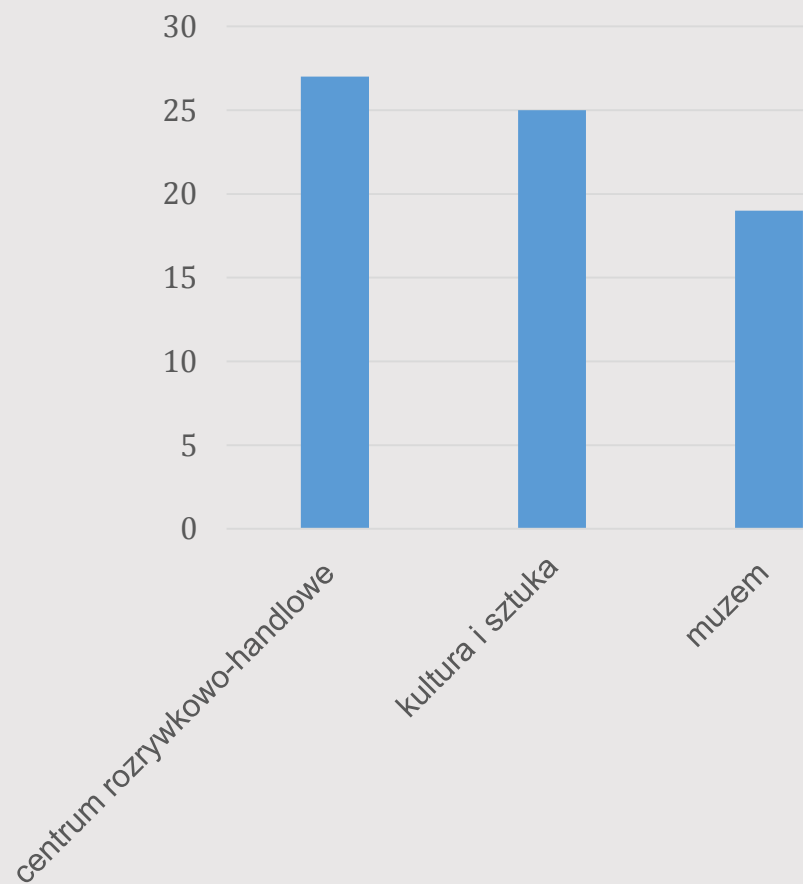
www.chkrokus.pl

Formy zagospodarowania obszarów przemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

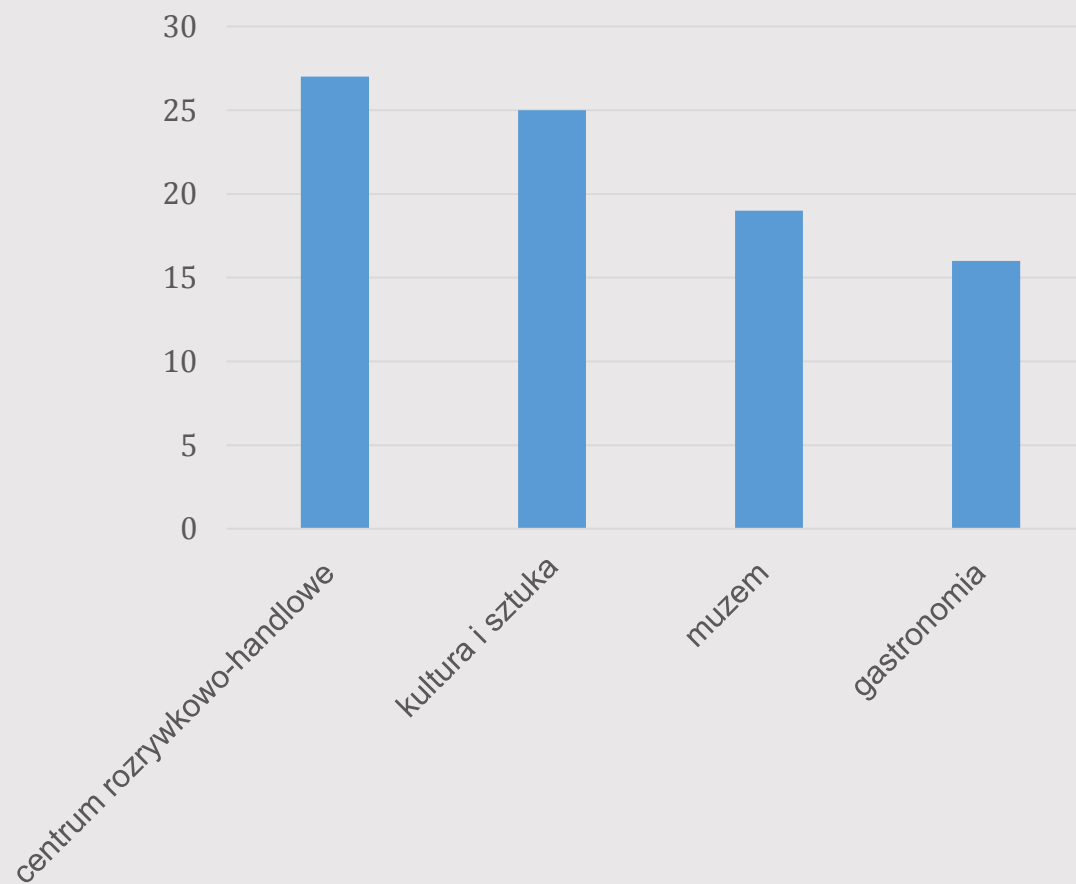
www.pomorskie.travel

Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

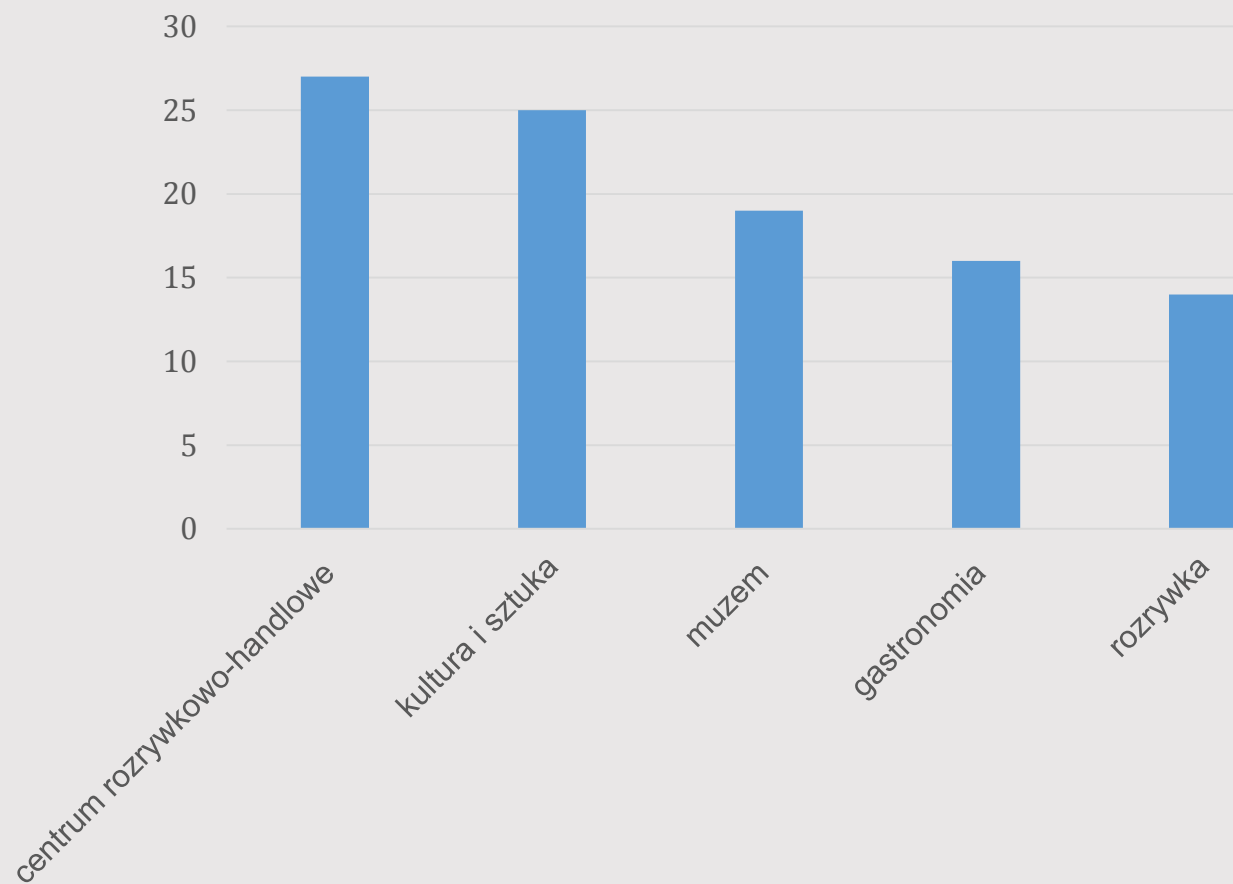
<http://www.muzeumwlokiennictwa.pl>

Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

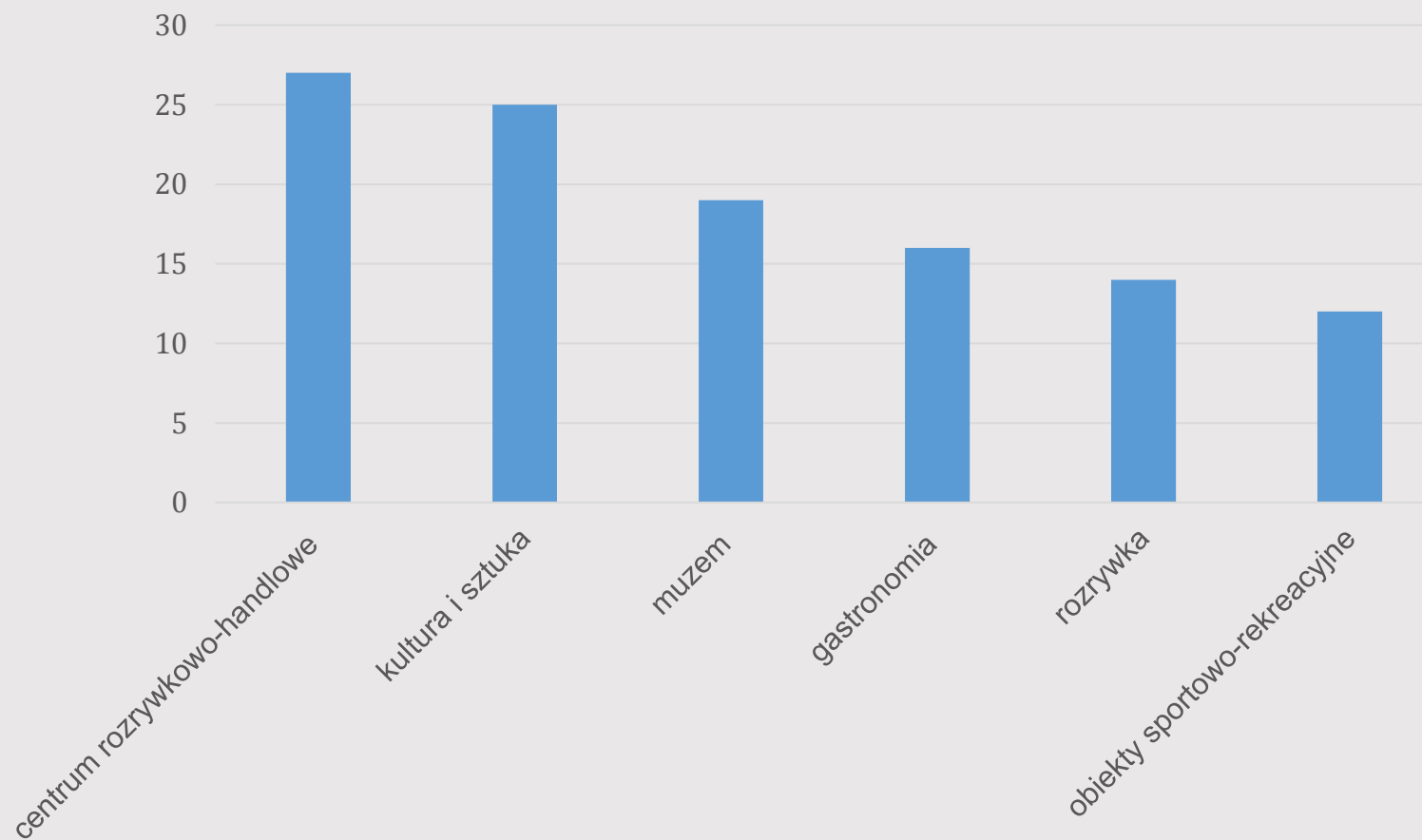
www.e-przewodniki.pl

Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

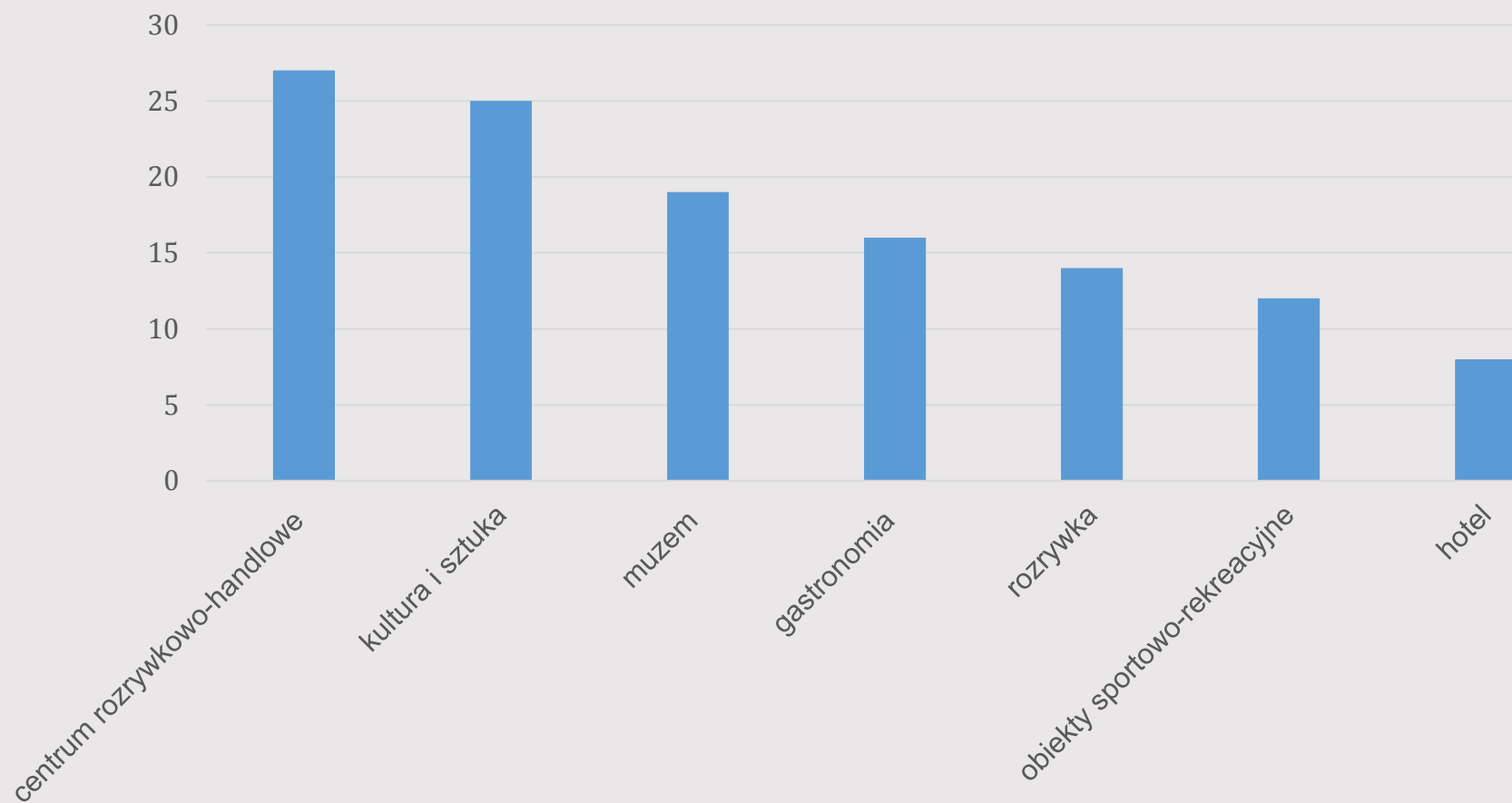
Fot. Beata Gidelska

Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

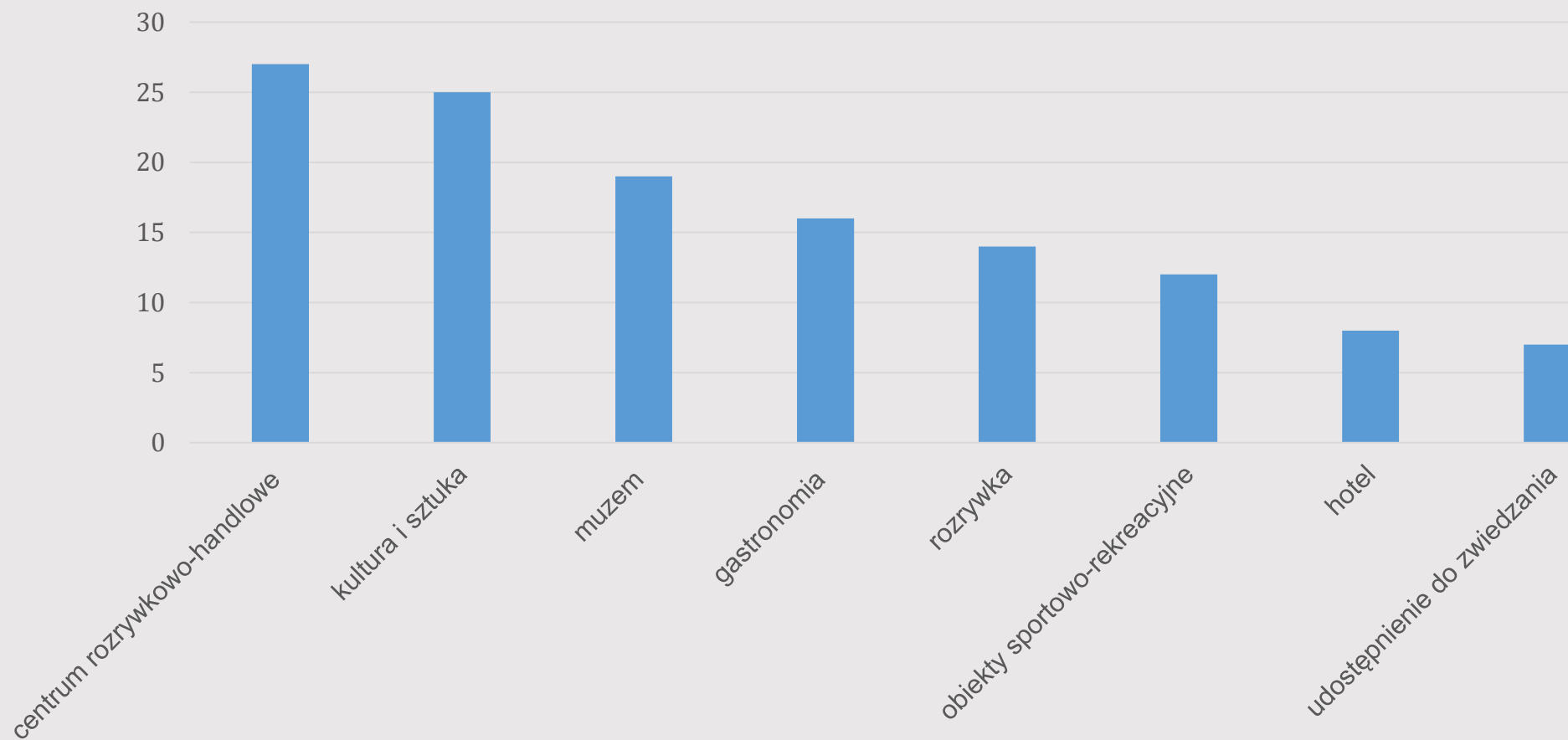

www.opole.gazeta.pl

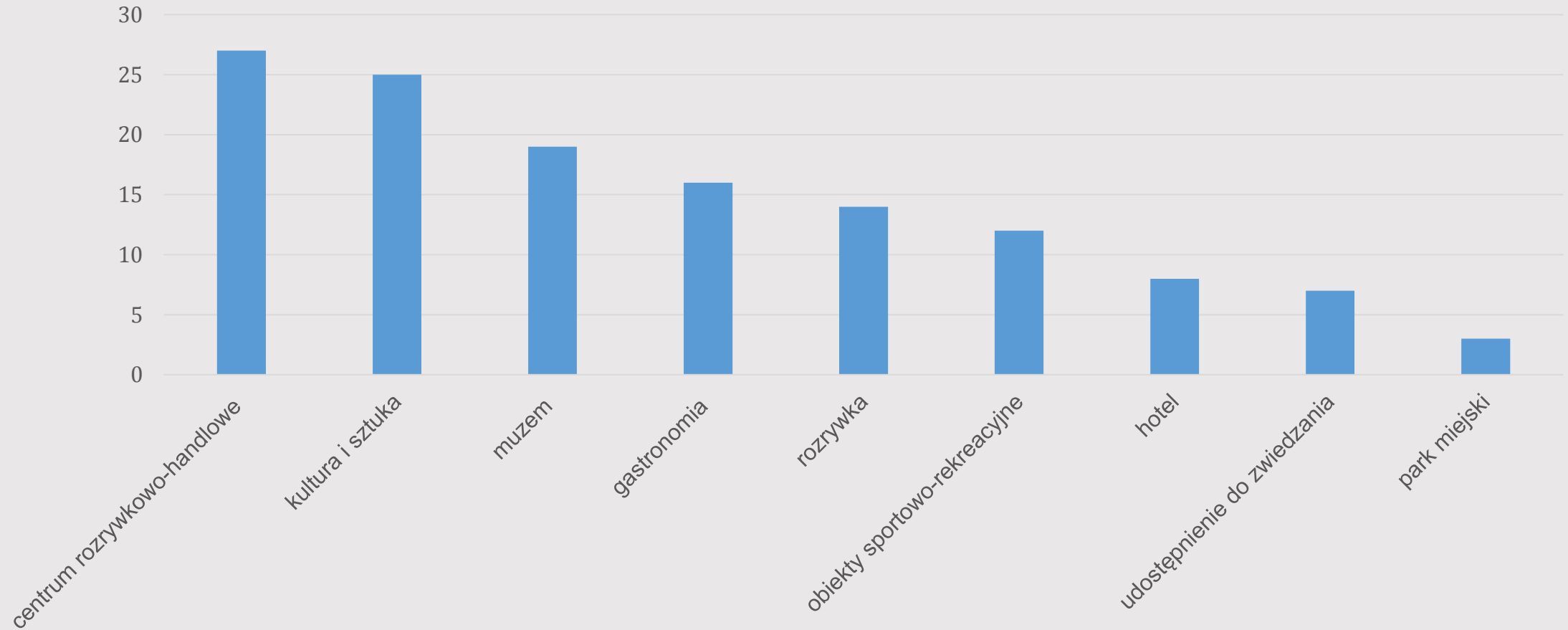
Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

Formy zagospodarowania obszarów przemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

Formy zagospodarowania obszarów poprzemysłowych związane z czasem wolnym w dużych polskich miastach (2013, n=131)

Badania w polskich miastach – założenia

- Etap 1. Inwentaryzacja obszarów przemysłowych przekształconych (w całości lub we fragmentach) w kierunku funkcji czasu wolnego na terenie dużych miast w Polsce (39 miast powyżej 100 tys. mieszkańców)
- Etap 2. Badania terenowe: w wybranych 3 miastach

Badania w polskich miastach – założenia

- Etap 2. Badania terenowe: w wybranych 3 miastach: Warszawa, Łódź, Wrocław

Badania terenowe w Łodzi, Warszawie i Włocławku – najważniejsze konkluzje

- **ŁÓDŹ:**
 - ogromna rola deweloperów w procesie kształtowania przestrzeni miasta,
 - brak strategii, pomysłu i polityki miejskiej względem tych terenów,
 - program funkcjonalny w większym stopniu skierowany jest do przyjezdnych niż do okolicznych mieszkańców
- **WARSZAWA:** podejście utilitarne lub marketingowe do dziedzictwa przemysłowego
- **WŁOCŁAWEK:** wciąż paradygmat miasta przemysłowego

Wybrane problemy związane z wykorzystaniem dziedzictwa przemysłowego

- Kwestie własnościowe
- Ograniczone możliwości miasta w zakresie oddziaływania na właścicieli tych terenów
- Pomysł na program funkcjonalny
- Ochrona konserwatorska i procedury administracyjne
- Koszty przekształceń

Innowacyjne pomysły i oszczędność miejsca...

Trinity Buoy Wharf Londyn

<https://www.faradayschool.co.uk/Sport/>

Ogromne znaczenie funkcji gastronomicznej

Miasteczko Kontenerów, Trinity Buoy Wharf

Rola komunikacji (informacji)

Paryż, Bercy-Village

Rola komunikacji (informacji)

Stave Hill Ecological Park (Londyn) w miejscu dawnych doków

Globe Pond
Russia Dock is made up of a series of ponds which include Globe pond and Joe's pond. Globe pond was one of the old Surrey docks ponds until the late 1970s when finally the docks were closed and filled in. The ponds were used to float soft timber planks from Russia and Scandinavia to stop them drying out and splitting and warping. Today the pond is a haven for wildlife.

Map 1921

Herons are frequent visitors to this pond, and they usually choose to fish on their own. Kingfishers have also been a resident visitor. Coots, their close relative the moorhens, swans and mallards also shelter on the pond during the winter. Water is important for the larval stage of many insects. The dragonfly has fierce larvae which live in water and prey on other pond minibeasts.

Surrey Commercial Docks showing Globe Pond right of centre with Lavender Pond just below and Acorn just below that. Note the floating planks of wood in all the ponds; Surrey Water top middle, Russia Dock through to Stave Dock middle left.

dr Marta Derek

Zakład Geografii Turyzmu i Rekreacji

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

Uniwersytet Warszawski

m.derek@uw.edu.pl

 [TurystykanaUW](#)